

ליקוטי מוהר"ן בפרשה - 147

פרשת פינחס - ה'תשפ"ג / מאת הרה"ג אליהו עטייה שליט"א

ליקולת השיעור במייל:
6537488@gmail.com

מבוסס על ליקוטי מוהר"ן - תורה פ' רע"ג ותניינא ז'

י"ד תמוז יארצייט הרה"ג ר' מרדכי עטייה זצ"ל / עליית חסידות צאנז לארץ ישראל / רבה של מקסיקו / לימוד הקבלה לצעירים / אהבה הגדולה של הרב שרעבי למור אבי / כמה מדגולי הקבלה שבדור שכולם תלמידים של סבא / סבא היה לומד ליקוטי מוהר"ן / האור החיים הקדוש - 'נר המערבי' / סוד נטילת ידים - 'חד בדרא' / הבעש"ט היה נפש דוד, והאור החיים רוח דוד / דברי החיד"א על האור החיים / ללמוד כל שבוע את כל הפרשה עם האור החיים / הרבה ישועות נעשו בציון של האור החיים הקדוש / הירדנים לא הצליחו להרוס את הקבר של האור החיים / הצדיק נקרא בשמים על שם הספר העיקרי שלו / הרבה מישראל לומדים אור החיים מתחילה ועד סוף / הקשיות בפסוק 'יפקוד ה' אלהי הרוחות' וגו' / משה יכול לסבול כל אחד מישראל כי כל אחד מהם מושרש בו / ביאור כפל הלשון בפסוק / יהושע איש שיש בו רוח, וסמיכת משה הוציאה את ה'כח' 'לפועל' / איך יתכן שתובע משה את גדולתו ובניו / השגת בן והשגת תלמיד וגדולת הבן על התלמיד / אליעזר ויהושע בחינת בן ובחינת תלמיד / מעלת אליעזר בן משה והששים ריבוא שיצאו ממנו / ע"י הנהגת יהושע יש לנו מקום בעולם משא"כ בהנהגת אליעזר / ע"י אליעזר היתה הנהגה אחרת גבוהה יותר / שיחתו של רבינו שצריך שהתלמידים יעשו תלמידים / רק ע"י הביטול של יהושע למשה הנהגת משה ממשיכה / ענין זה שיהושע היה המנהיג ולא אליעזר הוא טובת משה רבינו / בנו הקדוש של רבינו שלמה אפרים / הצע הנורא בכל העולמות בפטירת הקדוש שלמה אפרים / הפיצוי לעולם בתורת רבינו הקדוש / תורתו של רבינו ותורתו של משיח / הצורך הגדול בתיקונים שנעשים דוקא עתה בגלות / מאמר בעל השדה של ר' שמואל הוהוויץ / הממשיך של רבינו הוא דוקא ר' נתן התלמיד - בחינת יהושע / רבינו קרא לר' נתן בתחילת התקרבותו - יהושע / ר' אליעזר ור' יהושע - הלכה כר' יהושע / תסמוך תמיד על הקב"ה כי הוא היודע מה הכי טוב בשבילך / מצד אחד אמונה פשוטה, ומצד שני חובת ההשתדלות והתפילה / הבנייה של רבינו בפני ר' נתן ור' נפתלי / הטענות של הרבנית הקדושה של רבינו / עם הבגד הזה תקבל פני משיח, ולבסוף נדחה / גם מתכלית הדין יוצאת טובה אצל ה' ית' / מסתירים את הספרים בשקית שחורה / אלמלא נתן - למוט רגלינו / האבא של הרמב"ם והבן של הרמב"ם / "בריתי שלום" - ו' קטיעה / ספירת היסוד שכוללת חסדים וגבורות / למה הכלה נקראת 'כלה' / החסדים והגבורות שביסוס / כיצד יש בכל אחד מישראל בחינת יוסף של מסירות נפש / ו' קטיעה - יוסף וישראל - חיבור כ' יהודי עם יוסף / המסירות נפש של פינחס במעשה הריגת זמרי

השיעור לרפואת שלמה של שרון בן נעמה נעמי יאל נא רפא נא לו

י"ד תמוז יארצייט הרה"ג ר' מרדכי עטייה זצ"ל

א. אנחנו נכנסים לליל ט"ו בתמוז - יום הילולת ה'אור החיים' הקדוש. בתאריך י"ד תמוז זה היארצייט של הסבא רבא שלי רבי מרדכי עטייה זצ"ל, ונפטר בשנת תשל"ח (כשהייתי בן שבע, וזכיתי שהוא היה הסנדק בבית שלי). הסבא הגדול היה קשור בכל נימי נשמתו לארץ ישראל, וכל חפצו היה לזכות לארץ הקודש, וכל הזמן הוא היה מלהיב ומשכנע יהודים לעלות לארץ הקודש.

עליית חסידות צאנז לארץ ישראל

ב. והאדמו"ר מצאנז (קלויזנבורג) בהתחלה היה בדעה של סאטמר - שלא לעלות לארץ, והם סברו שאסור לעלות לארץ, שזה נגד השלוש השבועות שהשביע אותנו הקב"ה, כפי איך שהם מפרשים את הגמ' (כתובות קיא.). וזהו נידון ארוך, וכבר נכתבו בו כמה ספרים, וגם הסבא רבא שלי כתב על זה ספר שלם שנקרא 'סוד השבועה', להסביר את ענין השלוש שבועות.

הסבא רבא היה תלמיד חכם עצום ובקי גדול, ישב עם האדמו"ר מצאנז במשך שלושה ימים, וביחד ליבנו את הסוגיא הזאת, והתווכחו והביאו ראיות מכל התורה כולה. ומובא הסיפור בספר עטרת מרדכי (על הסבא בעמ' 217), שבתחילה לא הצליח הסבא לשכנע את האדמו"ר, ונפרדו בדעות חלוקות, אולם באותו לילה חלם האדמו"ר מצאנז את אביו ע"ה, שאמר לו: למה אינך שומע בקולו של החכם הספרדי במה שהוא מדבר איתך בענין העלייה לארץ ישראל, ומכח חלום זה השתכנע האדמו"ר מצאנז בדברי הסבא ועלה לארץ ישראל, והקים את קרית צאנז שבנתניה, וכל הפעולות הברוכות שעשה האדמו"ר מצאנז בארץ ישראל.

רבה של מקסיקו

ג. הסבא הגדול עסק בהרבה דברים, הוא היה רבה הראשי של מקסיקו, ובאותו זמן המצב הרוחני במקסיקו היה מאוד מאוד קשה, היתה שם התבוללות ושכחת הדת, אנשים שכחו את התורה לגמרי ולא ידעו כלום. אבל לא איש כסבא שתייבא, ותפס יהודי אחר יהודי, וקירבם לתורה ולמצוות.

אחת המשפחות המפוארות שהוא הציל זו היתה משפחת זיאת המפורסמת, הסבא קירב את ר' שמעון זיאת ראש המשפחה, וממנו יצאה כל המשפחה הידועה בכל הפעילות הקדושה שלהם (ת"ת שת"י זיתים וכ"ו וכ"ו), ותמיד היה אומר הרב זיאת: הכל בזכות הרב מרדכי עטייה. וברוך ה' שזכו לגדל משפחה לתפארת.

חלק גדול מהתורה שיש היום במקסיקו, בתי כנסיות ובתי מדרשות, כוללים, והרבה תמכין דאורייתא שנותנים הרבה צדקה למוסדות בארץ ישראל - הכל זה בזכות הפעולות של הרב מרדכי עטייה, שזכה להחזיר שם את כולם בתשובה. הדרך של הסבא היתה בדרך של גבורות, הוא היה אדם מאוד תקיף, אבל עם כל התקיפות היתה בו אהבה גדולה, וכולם היו מרגישים עם התקיפות את האהבת אמת, שיש לו לכל יהודי באשר הוא.

לימוד הקבלה לצעירים

ד. סבא נדר נדר, להפיץ את תורת הקבלה, ובאמת קיים את נדרו והפיץ את תורת הקבלה בכתב ובעל פה, והוא הדפיס עשרות ספרי קבלה, למרות שבזמנו לא היתה דרישה גדולה לספרי קבלה, והוא גם לימד שיעורי קבלה. היום רוב ככול ראשי הישיבות של קבלה כולם הם תלמידים שלו.

סבא היה אומר: "צריך ללמד קבלה בעיקר את הצעירים, כי ללמד את הזקנים - זה לא פשוט, אדם זקן קשה ללמוד דבר חדש שאף פעם הוא לא למד. וגם אם הם ילמדו ויבינו, לאן הם ייקחו את זה, לאהר הזיתים או לאהר המנוחות?... (ע' עטרת מרדכי עמ' 266). ולכן הוא היה מתרכז בלימוד של הצעירים, והגדול שבתלמידיו זה אבא שלי.

כאמור הסבא הגדול היה מלמד דווקא צעירים, והיה תלמיד חכם זקן שלא מצא חן בעיניו שהוא מלמד רק צעירים, ויום אחד הוא בא לסבא ואמר לו, שהוא ראה בחלום, שיוצא ריח לא טוב מהישיבה. והיה לו גם פתרון לחלום, שזה בגלל שהסבא הגדול מלמד צעירים את תורת הקבלה. וסבא דחה אותו ואת דבריו (ע' עטרת מרדכי עמ' 270).

אהבה הגדולה של הרב שרעבי למור אבי

ה. אבא נכנס ללמוד קבלה אצל הסבא כשהיה צעיר מאוד, וסבא לקח את אבא שלי למורו ורבו הרב מרדכי שרעבי זיע"א, והרב שרעבי סמך את ידיו על אבא, ואמר לו: "גדול מאוד בקבלה בעזרת השם", והוא ביקש מאבא שיישב לידו, וילמד אצלו. פעם אחת הרב שרעבי היה בוכה. שאלו אותו: למה הרב בוכה? והרב ענה: 'אני בוכה על זה שמרדכי התקרב אלי רק כשאני כבר זקן אם הייתי יותר צעיר ובריא, הייתי יכול למסור לו את כל סודות הקבלה שיש לי'.

אחרי שאבא התחתן ואני נולדתי, אבא היה מביא אותי אליו, הרב שרעבי היה אומר לאבא שלי: קח אותו לרבנית כדי שהיא תשתעשע עם הנכד. לא היו לרב שרעבי ילדים, והוא מאוד אהב אותי, והייתי כמו נכד בשבילו. ובאמת שאני נולדתי בזכות הברכה של הרב שרעבי.

כמה מגדולי הקבלה שבדור שכולם תלמידים של סבא

המתגבר. והן בעוון הדור בחדש תמוז תק"ג עלה לשמים בן מ"ז שנה זלה"ה, עכ"ל. רואים את העיון שלו בספרים של האור החיים כמו בספרו 'פרי תואר', ובכל הספרים שכתב על הש"ס, שיש לו עיון עמוק מאוד.

וכמובן הפירוש שלו 'אור החיים' על התורה, שהבעל שם טוב מאוד מאוד פרסם את הלימוד של 'אור החיים' הקדוש, עד כדי כך שבכל המהדורות של מקראות גדולות נדפס פירוש ה'אור החיים' הקדוש. ובזכות הבעל שם טוב הקדוש, זכה הספר 'אור החיים' להיות אחד מספרי היסוד של תורת החסידות. וכמו שכותב שם החיד"א (מערכת ספרים א' נ"ד): ושמענו כי עתה בפולוניה הם מחשיבים אותו הרבה, ונדפס עוד שני פעמים. ונתעורר זה על ידי שהרב החסיד קדוש מוריני הרב רבי ישראל בעל שם טוב, הגיד גדולת נשמת מוריני הרב רבי חיים הנזכר.

ללמוד כל שבוע את כל הפרשה עם האור החיים

יב. וברוך השם המון מעם ישראל זוכים ללמוד כל שבוע את כל הפירוש של אור החיים הקדוש. ויש כאלו שזוכים בהסכמת האישה כמובן שלא עושים קידוש עד שגומרים את כל האור החיים הקדוש על הפרשה. וצריך לבדוק שהנהגה כזו לא עושה ח"ו צער למישהו אחר, ותמיד אפשר להשלים אחרי הסעודה, ובמשך כל יום השבת ולזכות ללמוד את כל פירוש 'אור החיים' הקדוש על הפרשה. ומי שזוכה לסיים את פירוש 'אור החיים' על התורה – יש לו מליץ יושר בעולם העליון, שהזכות שלו עצומה וגדולה מאוד.

ונוהגים הרבה יהודים ביום ההילולא של 'אור החיים' הקדוש לעלות ולפקוד את הציון הקדוש שלו בהר הזיתים, ולהתפלל שם במקום הקדוש הזה שנמצא מול הר הבית ומקום המקדש, ויכולים לפעול שם הרבה ישועות בתפילה. ויש סגולה מיוחדת, שהרבה זכו להיושע ממנה, שקיבלו על עצמם שם בציון הקדוש ללמוד כל שבוע בספר 'אור החיים' הקדוש – והם זכו לישועה. כמובן שאדם צריך להיות רציני, לא סתם לנדור נדר אם הוא לא יכול לקיים. ואפילו אם אדם ידור נדר שכל שבוע ילמד חלק קטן מהפרשה באור החיים, זה גם דבר גדול מאוד, ובודאי שמי שיזכה ללמוד את כל הפרשה עם 'אור החיים' הקדוש, זהו דבר גדול מאוד.

הרבה ישועות נעשו בציון של האור החיים הקדוש

יג. הציון של 'אור החיים' הקדוש, הוא מקום קיבול התפילות, והרבה אנשים נושעו בציון שלו, ובפרט מי שהרבה שם בתפילה. היה סיפור מלפני הרבה שנים, יהודי שאני מכיר אישית, ששנים לא זכה לילדים, ואיזו תקופה היה בא לציון 'אור החיים' הקדוש, ועשה שם צבע, והיה מגיע ומנקה את הקבר, והוא זכה לבן בזכות 'אור החיים' הקדוש (וגם קרא את בנו על שמו). ויש עוד המון אנשים שנושעו בציון הקדוש של 'אור החיים' הקדוש בישועות גדולות.

הירדנים לא הצליחו להרוס את הקבר של האור החיים

יד. כשהירדנים ימח שמים כבשו את מזרח ירושלים, הם חרשו את הר הזיתים, כדי להרוס שם את כל הקברים. וגם ניסו להרוס את הקבר של האור החיים הקדוש, אבל בכל פעם שהם באו לחרוש הטרקטור היה מתהפך והנהג נהרג. ויש כמה קברים בודדים שנשארו שלמים, כמו הקבר של 'אור החיים' הקדוש, ועוד כמה צדיקים (וכן הקבר של רבי יצחק עטייה מהמשפחה שלנו, וזה פלא שהירדנים לא הצליחו לחרוש

ו. היום רואים כמה הסבא צדק מי התלמידים שהוא הצליח להוציא מהישיבה אבא זה התלמיד המובהק שלו, הרב הלל, הרב בצרי, הרב פינקוס, הרב ספינר, הרב ויספיש וכו', ועוד המון מקובלים של הדור כולם למדו אצל הסבא רבא שלי. ובזכותו תורת הקבלה לא נשתכחה מישראל – בין תורה שכתב ע"י שהדפיס והפיץ את הספרים, וגם התורה שבעל-פה.

סבא היה לומד ליקוטי מוהר"ן

ז. הזכות אבות הזו עומדת גם לי להדפיס את הספרים של רבינו, ולמרות שלא היה מצוי כל כך אצל גדולי הספרדים שלמדו את ספרי רבינו, הסבא רבא למד את ספרי רבינו, והרבה פעמים הוא מביא מליקוטי מוהר"ן ומספר המידות ועוד בספרים שלו. והסבא שלי (הצדיק הרב אליהו זצ"ל) אמר לי פעם: 'אליהו מה שאתה מקושר לברסלב, זה בזכות שאבי הסבא רבא היה לומד את ספרי רבי נחמן מברסלב'. וזו זכות גדולה בשבילי שזכיתי שהוא היה הסנדק שלי.

האור החיים הקדוש - 'נר המערב'

ח. כמו שהזכרנו שהיארצייט של סבא רבא הוא ב"ד תמוז. ונוהגים אצלנו במשפחה, שעולים לקברו סמוך לשקיעה של י"ד, ומיד היו באים לציון של רבינו האור החיים הקדוש בהילולא שלו. 'אור החיים' הקדוש היה 'חד בדרא', והבעש"ט כינה אותו בשם ה'נר המערבי'.

סוד נטילת ידיים - 'חד בדרא'

ט. ה'אור החיים' הקדוש ידע את סוד נטילת ידיים, וכשהאור החיים נפטר במוצאי שבת בארץ ישראל, אז הבעש"ט היה בדיוק נוטל ידיים לסעודה שלישית (באוקראינה השבת יוצאת יותר מאוחר, כי השקיעה שם מאוד מאוחרת), ואז כהבעש"ט קיבל מהשמים את הסוד של נטילת ידיים, הבין מיד שה'אור החיים' נפטר, ואמר: "כבה נר המערבי" – כי אם קיבלתי את הסוד של נטילת ידיים – שהוא רק ל'חד בדרא', סימן שה'אור החיים' הסתלק מהעולם, ולכן קבלתי מהשמים את הסוד הזה.

הבעש"ט היה נפש דוד, והאור החיים חח דוד

י. הבעל שם טוב הקדוש וה'אור החיים' הקדוש הכירו זה את זה מהעליות נשמה שהיו עולים לשמים, ומאז שהם נפגשו בשמים היה לבעש"ט כיסופים להיפגש גם בעולם הזה, כי הבעש"ט אמר שהוא בחינת 'נפש' של דוד המלך, וה'אור החיים' הוא בחינת 'רוח' של דוד המלך (בחי' הזכר). ולכן הבעל שם טוב הקדוש רצה לנסוע לארץ ישראל כדי לפגוש את 'אור החיים' הקדוש, כדי שיהיה ייחוד בין ה'נפש' וה'רוח' של דוד, וכך יזכו לגלות את 'נשמת דוד המלך' וכשיש נשמת דוד המלך יהיו גם ה'חיה' ו'יחידה' – המקיפים, ותתגלה נשמת משיח בכל חלקיה עד השלמות של היחידה.

דברי החיד"א על האור החיים

יא. ה'אור החיים' הקדוש לא האריך ימים בארץ ישראל, הוא חי בארץ רק שנה אחת. החיד"א למד אצלו תורה בארץ ישראל, והחיד"א כותב (שם הגדולים את ח' ומב): אני הצעיר זכיתי והייתי בישיבתו הרמתה, ועיני ראו גדולת תורתו עוקר הרי הרים וקדושתו הפלא ופלא. ולפי דורנו היה לב הרב מבעית בתלמוד, והיה כמעין

דעות יש פתגם יפה: מיליארד סינים – דעה אחת, שני יהודים שלוש דעות... ולכן אף אחד לא יכול להיות מנהיג שלהם ולהסתדר איתם. ולכן אומר משה: תשאיר אותי בחיים להמשיך להיות המנהיג.

ובלשון הנעימה של האור החיים הקדוש: ומזה תשער שישלל בגדר הנמצא, שישתנו רבים כהמה ששים רבוא שהיו בדורו של משה – לאחד, והמלך אשר שים ה' עליהם, לא ישתנו ברצונם אליו. וזלת האיש משה, שאמר ו'ל (וזה בשלח מז). שהיה שרש כל הנשמות של דור המדבר, בסוד אומר (ישעיה סג, יא) "משה עמו" (משה הוא בחינת כל עם ישראל). ועין מה שכתבתי בפסוק (לעיל יא, יב) "האנכי הריתי וגו', וזו היתה סבה שהפקיד והנפקדים נמזגו לגדר ההשתוות וכל אחד היה לו בלבבו.

ביאור כפל הלשון בפסוק

יט. וביסוד הזה מתיישבים כל הקושיות, וז'ל: והוא אומר "אשר יצא לפניהם" – פרוש שהיה לו הרצון בהם, "ואשר יוציאם" וגו' – שהיה להם הרצון במהוה לצאת ולבא עמו, (וזה הביאור של כפל הלשון, הוא יוציא והוא יביא, אבל שגם הם יהיה להם את הרצון לצאת עמו וכן לבוא עמו). ותלה הדבר בו, כי הוא המלך. ובחירה בזאת, היא מחלטת השגה (אי אפשר להשיג אותם), מאלתו יתברך, כי הוא לבדו יודע תכן הרוחות, וידע רוח שתתמוג עם כלן. ואיש כזה אינו בנמצא, וזלת אם יהיה אדם כמשה, שכל ישראל הם ענפיו והוא שרש לכלם. וזולת זה (אם לא תקים להם איש כמותו – שעשית אותי שורש להם), תהיה "עדת ה' בצאן אשר אין להם רעה". ותכלית פונת דברי משה לה, הוא על זה הדבר: אני אעשה כאשר אדוני דובר, אבל יתקן (הקב"ה) דבר זה קדם, אם יוכל להפניס בגדר התקון, ואם לא "תהיה עדת ה' בצאן" וגו'. ומסיים האור החיים הקדוש: שלכן כתוב (שם, ט): "וידבר משה אל ה' לאמר, יפקד ה' אלהי הרוחות וגו', כלומר, תשיב לי האם אתה מסכים, ואם תעשה כן לעשות אדם כזה, אני מסכים להאסף לעמי, אבל אם לא, צריך שאני יישאר המנהיג.

יהושע איש שיש בו רוח, וסמיכת משה הוציאה את ה'כח' ליפועל'

כ. ונמשיך על פי דרך האור החיים לבאר את המשך הפסוקים. הקב"ה עונה למשה בדרך פיוס, כמו שכתוב (שם, יח): "ויאמר ה' אל משה קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו, וסמכת את ידך עליו". כלומר, לא כמו שחשבת משה שאין בכל ישראל איש אשר רוח בו, כי אף שעדיין אין ליהושע את הרוח של שישים ריבוא נשמות ישראל, אבל הוא "איש אשר רוח בו", וכמו שפירש"י: 'כאשר שאלת, שיוכל להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד'. אמנם הוא עדיין צריך את הסמיכה שלך, כדי להשלים את הענין הזה, שהרוח שיש לו תהיה באופן שגם יוכל להתאים את עצמו לכל הששים רבוא מישראל. ומשה בסמיכתו השלים את רוחו של יהושע באופן שהרוח שכבר יש בו, שיש בה בכח את היכולת להלך כפי רוחו של כל אחד, יהיה כן גם בפועל. ויש לרמוז זאת גם בפירש"י, שתתן לו מתורגמן שידרוש בחיך, שהדרשה היא בחינה להוציא מכח אל הפועל מה שיש בו.

איך יתכן שתובע משה את גדולתו לבני

כא. מיד אחרי פרשת הירושה של בנות צלופחד, הקב"ה אומר למשה (במדבר כו, יב): עלה אל הר העברים... ונאספת אל עמקיד". ובהמשך מיד (שם, טז) כתוב "יפקד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה", ופירש"י וז'ל: כיון ששמע משה שאמר לו המקום תן

אותו וזה דבר שרק צדיקים גדולים מאוד זוכים שגם בחייהם וגם בפטירתם לא יכולים להפריע עליהם.

הצדיק נקרא בשמים על שם הספר העיקרי שלו

טו. הספר העיקרי של רבינו חיים בן עטר, שהוא נקרא על שמו הוא אור החיים. פעם רבי חיים קניבסקי אמר: שבעולם העליון הצדיק נקרא על שם ספרו. ואז שאלו אותו ואם הוא חיבר כמה ספרים, איך יקרא לו? פעם הוא ענה: שנקרא על שם הספר הראשון, ופעם הוא אמר: על שם הספר המפורסם ביותר שלו. ובאמת שתי התשובות נכונות: שאם הספר המפורסם ביותר קוראים לו כך, הוא נקרא על שם הספר הזה, אפילו שזה לא היה הספר הראשון.

הרבה מישראל לומדים אור החיים מתחילה ועד סוף

טז. רבינו חיים בן עטר נקרא בפי כל ישראל בשם האור החיים הקדוש, כלומר שזה הספר שהכי הרבה התקבל – בין במתיבתא דרקיעא, ובין בעולם הזה. והוא מהצדיקים הבודדים שזכו שחלק גדול מעם ישראל לומד את הספר שלהם מכריכה לכריכה. ואם נתבונן, אין הרבה ספרים שהרבה מעם ישראל לומדים אותם בקביעות מהתחלה ועד סוף (ולא רק שמעיינים בהם), וקובעים בהם סדרי לימוד, וכל הזמן שפתותיהם של אותם הצדיקים דובבות בקבר. רבי חיים בן עטר זכה שספרו האור החיים הוא אחד מהספרים שנלמדים כל הזמן. ואמרו חז"ל בגמרא (פסחים טו): "הנח להן לישראל אם אין נביאים הן – בני נביאים הן", דבר שעם ישראל עושים – בפרט בקדושה, הוא מכוון מאיתו יתברך מלמעלה. וזה שעם ישראל דבוקים מאוד בפירוש של האור החיים, זה סימן שזה כך גם במתיבתא דרקיעא.

הקושיות בפסוק "יפקוד ה' אלהי הרוחות" וגו'

יז. ואחרי כל הקדמות אלו, נאמר חידוש יפה של האור החיים הקדוש מהפרשה: כתוב בפסוק (במדבר כו, טז-יז): "יפקד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה, אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניו ואשר יוציאם ואשר יביאם ולא תהיה עדת ה' בצאן אשר אין להם רעה". האור החיים הקדוש כדרכו לוקח כל פסוק ומדקדק בו היטב, והוא שואל כמה שאלות: א. הרי יש הרבה שמות לקב"ה, (שם הוי"ה, שם אלקים, שם אדנות), ולמה כאן משה רבינו משתמש בשם "אלהי הרוחות לכל בשר? ב. ועוד קשה: למה יש כפילות לשון בפסוק: "אשר יצא" ו"אשר יבא" ושוב פעם "ואשר יוציאם ואשר יביאם"? ג. קשה מה שאמר משה: "ולא תהיה עדת ה' בצאן אשר אין להם רעה", וכי משה רבינו חשב שהקב"ה ישאיר את עם ישראל בלי מנהיג? וזו דאגה של הקב"ה.

משה יכול לסבול כל אחד מישראל כי כל אחד מהם מושרש בו

יח. והאור החיים הקדוש אומר: שהרי בפרשת חוקת נגזרה על משה רבינו מיתה, וכאן משה רבינו רצה ללמד זכות על עצמו בכוח של עם ישראל. משה רבינו יודע כמה עם ישראל חביבים לפני הקב"ה, ואומר משה רבינו להקב"ה: הרי בי נתת את השורש של כל שישים ריבוא עם ישראל, כל אחד ואחד מישראל זה אני בעצמי, ולכן אני יכול ללכת כנגד רוחו של כל אחד ואחד מישראל. אבל עכשיו אני מסתכל בכל עם ישראל, ואין אף אחד מישראל שיוכל להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד כמוני. שהרי המציאות שעם ישראל כל כך שונים אחד מהשני, כל אחד והדעה שלו, (ובנוסף יש גם את אלו שמחליפים

אחרים ובני רחביה רבו למעלה, שמאליעזר בן משה יצא רחביה, שממנו יצא שישים ריבוא נשמות, שהם גבוהים יותר מנשמות ישראל. וכדי להבין את דברי רבינו, נקדים את דברי הגמ' בברכות (דף ט): אמר רבי יוחנן משום רבי יוסי, כל דיבור ודיבור שיצא מפי הקב"ה לטובה, אפילו על תנאי לא חזר בו, מנא לן ממשה רבינו, שנאמר (דברים ט, יד) 'וְאֵעֲשֶׂה אֹתָךְ לְגוֹי עָצוּם וְרַב מִמֶּנּוּ' וכו', ואוקמה בזרעיה (נתקיים בורעו), שנאמר 'בְּנֵי מֹשֶׁה גֵרָשָׁם וְאֵלִיעֶזֶר וְגו' וַיְהִי בְנֵי אֵלִיעֶזֶר רַחֲבִיָּה הָרִאשׁוֹן וְגו' וּבְנֵי רַחֲבִיָּה רָבוּ לְמַעַלָּה' וגו', ותני רב יוסף 'למעלה מששים רבוא', ע"כ.

וכתב על זה רבינו שם, וז"ל: דַּע, שֵׁשׁ בָּנִים שְׁמוֹלִידִים בְּזֶה הָעוֹלָם, אֲבָל יֵשׁ בְּנֵי עֲלִיָּה גְדוֹלִים מְאֹד, שְׁמוֹלִידִים נְשָׁמוֹת שֶׁהֵם לְמַעַלָּה מִהַנְּשָׁמוֹת הַמְתַּלַּבְּשִׁים בְּבָנִים הַנוֹלָדִים בְּעוֹלָם וְכו'. וְזֶה בְּחִינַת 'בְּנֵי מֹשֶׁה', שְׂכָתוֹב בָּהֶם 'וּבְנֵי רַחֲבִיָּה רָבוּ לְמַעַלָּה', וְדָרְשׁוּ חֲכָמֵינוּ זְכוֹרָנָם לְבָרְכָה (פְּרָכּוֹת ז). 'לְמַעַלָּה מִשְׁשִׁים רְבֹאָה', כִּי הֵם לֹא הָיוּ נִחְשָׁבִים בְּכֻלָּל הַשְּׁשִׁים רְבֹאָה, כִּי הֵם הָיוּ לְמַעַלָּה מֵהֶם עֲכ"ל.

ע"י הנהגת יהושע יש לנו מקום בעולם משא"כ בהנהגת אליעזר

כה. וכפי זה נוכל להבין שהקב"ה לא רוצה שתמשיך ההנהגה של משה בעולם ע"י בנו אליעזר. כי זו הנהגה של ששים ריבוא נשמות ישראל שגבוהים יותר מהששים רבוא נשמות ישראל שלנו. ואם היתה ההנהגה של אליעזר בעולם, חס וחלילה היו מתבטלים הששים ריבוא נשמות ישראל הרגילים שזה אנחנו, כי היינו בטלים בנשמות הגבוהות של ששים ריבוא נשמות ישראל הגבוהות והעליונות. וכמבואר כעין סוד עמוק זה בגמ' בעבודה זרה (דף ה), שאם אבותינו הגדולים בחיים, אנחנו לא היינו נחשבים למאומה.

ע"י אליעזר היתה הנהגה אחרת גבוהה יותר

כו. אבל יש בענין זה עוד עומק לפנינו מעומק, כי אם היתה הנהגה של אליעזר בעולם, לא רק שאנחנו לא היינו נחשבים למאומה, כי היתה הנהגת ששים רבוא הנשמות הגבוהות למעלה וכנ"ל. אלא גם היתה מתבטלת ההמשכיות של הנהגה של משה רבינו, והיה בא דבר חדש, שמתאים לששים ריבוא נשמות גבוהות, ולא ההנהגה של משה רבינו שהיתה מתאימה לנו ששים רבוא נשמות ישראל הרגילות.

שיחתו של רבינו שצריך שהתלמידים יעשו תלמידים

כז. וכדי להבין ענין עמוק זה נקדים את לשונו הקדושה של רבינו בחיי מוהר"ן (אות מ"ו), וז"ל: קִדְּם שְׁגִלָּה מַעֲנֵן הַצְּדִיק שְׁצָרִיךְ שֵׁשִׁים רִבְוֵי בָּנִים וְתַלְמִידִים, וְהוּא שֵׁיךְ לְהַתּוֹרָה 'כִּי מִרְחֻמָּם יִנְהַגְם' (בסיון ז), אִזְ דְּבַר שֶׁהוּא בְּמָה גְדוֹלִים שְׁכָל אֶחָד עֹשֶׂה וְתַקֵּן מֵה שְׁתַּקֵּן וְאַחַר כֵּן נִפְסַק. וְכִנְתוּ לְעֵנֵן הַהֲאָרָה שֶׁהֵאִירוּ דַּעְתָּם בְּתַלְמִידֵיהֶם, וְקָרְבוּ בְּמָה אֲנָשִׁים לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ, אֲבָל אַחַר כֵּן נִפְסַק הָאֲרָתָם, אֲבָל אָנוּ צְרִיכִים לַעֲשׂוֹת דְּבַר שְׁלֵא יִפְסַק לְעוֹלָם, שְׁאֵלֵנוּ אֲנָשִׁים יַעֲשׂוּ אֲנָשִׁים אַחֲרֵיהֶם, וְהֵם יַעֲשׂוּ עוֹד אֲנָשִׁים וְכֵן לְעוֹלָם, עֲכ"ל. וְזוּהוּ מֵה שֶׁאִמַּר רַבֵּינוּ שֶׁהַתְּלַמִּידִים יַעֲשׂוּ תַלְמִידִים וְכו' וְכֵן לְעוֹלָם (ע' תניינא ס"ח).

עוד מובא בחיי מוהר"ן (אות ש"ג), וז"ל: אָמַר: הַבַּעַל שֵׁם טוֹב זְכוֹרָנוּ לְבָרְכָה וְכַמָּה צְדִיקִים עָשׂוּ וְתַקְּנוּ בְּעוֹלָם מֵה שְׁתַּקְּנוּ, וְאַחַר כֵּן כְּשֶׁנִּפְטְרוּ וְנִסְתַּלְקוּ, נִפְסַק הַדְּבַר – הֵינּוּ הַהֲאָרָה שֶׁהֵאִירוּ בְּתַלְמִידֵיהֶם וְהַחֲזִירוּם (כתשובה) לְהִשָּׁם יִתְבָּרַךְ, לֹא נִמְשָׁךְ מְדוּר לְדוּר רַק נִפְסַק.

נחלת צלפחד לבנותיו אמר הגיע שעה שאתבע צרכי שיירשו בני את גדולתי. אמר לו הקב"ה לא כך עלתה במחשבה לפני, כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו שלא מש מתוך האהל, ע"כ. ולכאורה תמוה, וכי משה רבינו 'תובע את צרכיו', וכי משה מחפש כבוד לבנים שלו, איך יתכן כדבר הזה. הרי ודאי שהקב"ה ימנה איש על העדה את הטוב ביותר.

אכן על פי דברי האור החיים הנ"ל הדברים מובנים היטב, משה רבינו רוצה בשביל עם ישראל את הטוב ביותר, הוא רוצה אדם שיש לו את הכח להלוך לפי רוחו של כל אחד, וראה משה שהאדם שהכי מוכשר לזה, הוא בנו אליעזר, שהבן יכול להיות ממש האבא לגמרי, ואת אותם כוחות שיש למשה יש גם לבנו אליעזר. אבל הקב"ה לא רצה כן, ורצה שהממשיך של משה רבינו יהיה התלמיד שלו – יהושע, ולא בנו אליעזר.

השגת בן והשגת תלמיד וגדולת הבן על התלמיד

כב. רבינו הקדוש בליקוטי מוהר"ן (תניינא תורה ז' אות ד' ותורה ס"ח) מבאר את הפסוק (תהלים נה, כ): 'אֲשֶׁר אֵין חֲלִיפוֹת לְמוֹ וְלֹא יִרְאוּ אֱלֹהִים', על פי מה שאמרו בגמ' (בב"ב קטז). שאם אדם לא השאיר בעולם בן או תלמיד – אין לו 'חליפות', שהאדם צריך להשאיר תחליף בעולם, או בן או תלמיד, כדי שישאירו בעולם את הדעת שלו, (וע' היטב גם בחיי מוהר"ן אות מ"ו).

וכתב רבינו עוד (לקוטי מוהר"ן תניינא ז', אות ח'), וז"ל: יֵשׁ הַפְּרָשׁ בֵּין בֵּן לְתַלְמִיד. כִּי הַבֵּן שֶׁהוּא תַלְמִיד הוּא בְּמַעַלָּה יִתְרָה מִתַּלְמִיד לְבַד, כִּי הַבֵּן הוּא כְּלוֹ נִמְשָׁךְ מִן הָאָב, מֵרִאשׁוֹ עַד רְגְלוֹ, וְאֵין בּוֹ שׁוֹם שְׁעָרָה שְׂאִינָה נִמְשָׁכֶת מִמֶּה הָאָב, עַל כֵּן בְּחִינַת הַהֲשָׁגָה שֶׁל הַבֵּן, גְּדוֹלָה יוֹתֵר בְּמַעַלָּה מִהֲשָׁגָה שֶׁל בְּחִינַת הַתַּלְמִיד, עֲכ"ל. וְזוּהוּ כּוּוֹנֵת מִשֶּׁה רַבֵּינוּ עָלִיו הַשְּׁלוֹם, בְּמֵה שֶׁרָצָה שְׁדוּקָא אֵלִיעֶזֶר בְּנוֹ יִהְיֶה הַמְּמַשֵּׁךְ, שֶׁהוּא גְדוֹל מִיְהוֹשֻׁעַ שֶׁהוּא הִיָּה בְּחִינַת תַּלְמִיד.

אליעזר ויהושע בחינת בן ובחינת תלמיד

כג. וכמבואר גם ענין זה בהמשך התורה הנ"ל (באות י"ג), על המעשה של ר' אליעזר ור' יהושע שהיו באים בספינה (בב"ב ע"ד), ואמר שם רבינו הקדוש וז"ל: רַבֵּי אֵלִיעֶזֶר וְרַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ – זֶה בְּחִינַת בֵּן וְתַלְמִיד. רַבֵּי אֵלִיעֶזֶר – זֶה בְּחִינַת בֵּן וְכו'. רַבֵּי יְהוֹשֻׁעַ – זֶה בְּחִינַת תַּלְמִיד וְכו'. וּמֹשֶׁה רַבֵּנוּ שֶׁהוּא בְּחִינַת חֶכֶם הַדּוֹר, שֶׁהוּא מֵאִיר בְּבֵן וְתַלְמִיד כְּנֹל, עַל כֵּן הָיָה לוֹ בֵּן שֶׁהָיָה שְׁמוֹ אֵלִיעֶזֶר וְתַלְמִיד שְׁשֵׁמוֹ יְהוֹשֻׁעַ. כִּי אֵלִיעֶזֶר בֵּן מֹשֶׁה, הוּא בְּחִינַת רַבֵּי אֵלִיעֶזֶר הַגְּדוֹל הַנִּלְ, כְּמִוְבָּא בְּמִדְרָשׁ (בְּמִדְרָב רַבָּה י"ט ז) עַל פְּסוּק (שְׁמוֹת י"ד ד) 'וְשֵׁם הָאֶחָד אֵלִיעֶזֶר' – 'הָאֶחָד הַמְּוֹחָד'. כִּי מֹשֶׁה רַבֵּנוּ בְּקֶשׁ עַל זֶה, שִׁיְהִיָּה רַבֵּי אֵלִיעֶזֶר מִיִּצְאָי חֲלָצִיו, וְנִתְקַים בֵּן, עֲכ"ל.

ולכן רצה משה רבינו, שתהיה בחינת הנהגה של בן, שהבן כולו ממוח האב, ותמשיך ההנהגה שלו בישראל, ובאליעזר יהיה הבחינה הזאת 'איש אשר רוח בו' – שיש לו את הכח להלוך כנגד רוחו של כל אחד. ובודאי תהיה זו הנהגה יותר דומה להנהגה של משה, מאשר כשתהיה הנהגה של יהושע בן נון, שהיא הנהגה רק של תלמיד. ולקמן נבאר היטב מדוע הקב"ה לא הסכים לזה.

מעלת אליעזר בן משה והששים רבוא שיצאו ממנו

כד. רבינו אומר בליקוטי מוהר"ן (תורה ר"ע"ג) על הפסוק (דברי הימים א' כג, יז): 'וַיְהִי בְנֵי אֵלִיעֶזֶר רַחֲבִיָּה הָרִאשׁוֹן וְלֹא הָיָה לְאֵלִיעֶזֶר בָּנִים

רבינו קרא לו שלמה אפרים, שלמה על שם שהוא משיח בן דוד (שלמה בן דוד), ואפרים ע"ש משיח בן יוסף (אפרים בן יוסף). שהרי רבינו אמר (חיי מוהר"ן אות ו'), וז"ל: וְלַעֲתִיד יִכְבְּשׁוּ אוֹתָן (את השבעים אומות) שְׁנֵי מְשִׁיחֵי מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף וּמְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, וְיֵשׁ צַדִּיק אֶחָד שֶׁהוּא כְּלוּל מִתְּרֵין מְשִׁיחֵי יְחִידוֹ, עכ"ל. וכמו שכתוב ביחזקאל (פרק לו, טז-יז והפסרה של פרשת ויגשו) "קח לך עץ אֶחָד וְכַתֵּב עָלָיו לֵיהוּדָה... וְלָקַח עֵץ אֶחָד וְכַתֵּב עָלָיו לְיוֹסֵף עֵץ אֶפְרַיִם... וְקָרַב אֶתְּם אֶחָד אֶל אֶחָד לְךָ לְעֵץ אֶחָד וְהָיוּ לְאַחַדִּים בְּיָדְךָ", וזה הרמז אל החיבור של שני המשוחים, שיתגלו באדם אחד. וזו היתה נשמה העצומה של בנו הקדוש של רבינו שלמה אפרים.

הצער הנורא בכל העולמות בפטירת הקדוש שלמה אפרים

לא. נשמת משיח של הקדוש שלמה אפרים לא יכלה להמשיך בעולם, כי לא זכינו עדיין לגאולה שלימה באותו דור, רבינו בעצמו דיבר על זה, ורימוזו שזה היה מחמת המחלוקת הגדולה שהתעוררה על דרכו הקדושה, שהיא היתה הכנה ודרך לביאת משיח. אבל אף על פי שהפסדנו הפסד כל כך גדול בפטירתו של הבן הקדוש הזה, וכמו שמובא בחיי מוהר"ן (אות כ"ח), וז"ל: עָנָה וְאָמַר: מַה אֶתֶם יוֹדְעִים מִה גְּדוֹל וְעֲצוּם הַשֶּׁבֶר הַזֶּה, שֶׁהָיָה בְּעוֹלָם עֲנִיָּן הַסֵּתֵר לְקוֹת הַיָּלֵד הַנִּלְל, כֹּל לְבָבֵי נִשְׁבֵּר וְנִתְקַמ מִמְּקוֹמוֹ, וְהַתְּחִילוּ הַדְּמָעוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת לִירֵד עַל לְחַיָּיו, ע"כ.

ובימי מוהר"נ (ח"א אות י"א), גילה ר' נתן יותר את הסוד, וז"ל: שְׁנַת תַּקְס"ו לַפ"ק, יוֹם רֵאשׁוֹן ה' מִנְחָם וְאָבָב, שְׁמַעְנוּ מִפִּי הַקְּדוֹשׁ כֹּל סֵדֵר בִּיאַת הַגּוֹאֵל צֶדֶק בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְאָמַר שֶׁכֶּבֶר הָיָה מוֹכֵן שְׂיָבוֹא בְּעוֹד אֵיזָה שָׁנִים, וְיָדַע בְּאֵיזָה שָׁנָה וּבְאֵיזָה חֹדֶשׁ וּבְאֵיזָה יוֹם יָבוֹא; אֲךָ עֲכָשׁוּ בְּדַאי לֹא יָבוֹא בְּאוֹתוֹ הַזֶּמֶן. וְכִפִּי הַמוֹבֵן מִדְּבָרָיו הָיָה שֶׁהָעֲפוֹב הָיָה מִחֲמַת שְׁנִפְטָר אֶצְלוֹ בְּנוֹ הַקָּטָן שְׁלֹמֹה אֶפְרַיִם זָכַר צַדִּיק לְבִרְכָּהּ. גַּם מִקֵּדָם סִפֵּר עֲמִי סְמוּךְ אַחֵר פְּטִירַת הַיָּלֵד הַנִּלְל, וְאָמַר גַּם בֶּן עֲנִיָּן הַנִּלְל, שֶׁכֶּבֶר הָיָה מוֹכֵן שְׂיָבוֹא בְּעֶרְךָ קֶצֶת שָׁנִים זָכוֹ, וְיָדַע בְּאֵיזָה חֹדֶשׁ זָכוֹ; אֲךָ עֲכָשׁוּ בְּדַאי לֹא יָבוֹא אֲזוֹ.

הפיצוי לעולם בתורת רבינו הקדוש

לב. ומחמת זה נעשה המשך כל הגלות הנוראה, וקושי הגלות שהתגבר מאוד מאוד במאות שנה האחרונות מאז פטירת הקדוש שלמה אפרים, ובפרט השואה האיומה, בבחינת האחרון הכביד, שכל זה נעשה בגלל שלא זכינו שכבר יבוא ויתגלה משיח צדקנו. אבל מצד שני הקב"ה מפצה אותנו, ונתן לנו את האור של רבינו הקדוש, את התורה הנפלאה הזו, שהיא דוקא התגלית במאות השנים האלה, ומתפרסמת יותר ויותר משנה לשנה, בהידור יותר, ובעומק והבנה יותר. כי קמים בתי מדרשות ללמוד את תורתו של רבינו, וקבוצות קבוצות הולכים בתורתו, ועובדים את הקב"ה על פי דרכו הנפלאה. וכל זה משום שנמצא מקום לתורה הזו באלו ימי הגלות. כי אם כבר היה משיח צדקינו בא, ומתגלה תורתו של משיח, לא היה מקום לתורה זו באופן הזה שנתגלה בימינו, אלא באופן אחר עמוק יותר. ואף שבוודאי שבתורתו של משיח יהיה נכלל הכל גם החידושים הנפלאים שגילה רבינו הקדוש. וכמו שהתנבא רבינו הקדוש (חיי מוהר"ן אות קע"א), שמשוח יגיד פירוש על תורתו שגילה בספר הגנוז, אבל זה כבר יהיה בתורת שכר, ולא הבחינה של התורה שאנחנו לומדים היום, שזה ענין אחר שזכינו לו.

על בן צריכין לעשות דבר שיהיה לו קיום לעד. וכן דבר עוד פעם אחת (בסוף תורה ס"ח תניינא), שְׁצַרִּיכִין לְהַשְׁאִיר תְּלַמִּידִים, שְׂאֵלוּ הַתְּלַמִּידִים יַעֲשׂוּ תְּלַמִּידִים אַחֲרֵים, וְכֵן הַתְּלַמִּידִי תְּלַמִּידִים יֵאָרוּ לְהֵלֵךְ יוֹתֵר וְיוֹתֵר, וְכֵן לְדוֹרֵי דוֹרוֹת, עכ"ל.

רק ע"י הביטול של יהושע למשה הנהגת משה ממישיכה

כח. וכפי זה נבין עוד עומק בענין שהקב"ה ממנה את יהושע לפרנס את ישראל, ולא אליעזר בן משה, כי אליעזר הוא גדול מאוד מאוד, ודוקא מחמת גדולתו העצומה, שדרכו יוצאים ששים ריבוא נשמות ישראל גבוהות ועליונות יותר מנשמות ישראל שבזמן משה, זה גרום שתהיה הנהגה חדשה, ולא המשך ההנהגה של משה. ולכן צריך שהמנהיג אחרי משה רבינו יהיה דוקא תלמידו ולא בן, כי התלמיד ימשיך את הנהגה של הרב בביטול גמור אל הרב, באופן שהנהגה של משה רבינו עדיין תמשיך.

וכמו שגם ענין זה מרומז בדברי רש"י על הפסוק (דברים לא, כט) "כִּי יָדַעְתִּי אַחֲרֵי מוֹתִי כִּי הִשְׁחַת תִּשְׁחַתּוּן", וז"ל רש"י: והרי כל ימי יהושע לא השחיתו, שנאמר (יהושע כד, לא) "וַיַּעֲבֹד יִשְׂרָאֵל אֶת ה' כֹּל יְמֵי יְהוֹשֻׁעַ", מכאן שתלמידו של אדם חביב עליו כגופו, שכל זמן שיהושע חי נראה למשה כאלו הוא חי, עכ"ל. וזו היתה הבחינה של יהושע, להמשיך את הנהגת משה רבינו בעולם כאילו עדיין משה חי, עד שאפילו משה רבינו בעצמו הרגיש זאת, ואמר כן.

ענין זה שיהושע היה המנהיג ולא אליעזר הוא טובת משה רבינו

כט. נמצא עתה שאדרבה שהקב"ה חישב הכל לטובת משה רבינו, וזה עצמו מה שאין בנו אליעזר יורש את גדולת משה, זה עצמו טובת משה רבינו, כי על ידי שיהושע הוא הממשיך והמנהיג אחרי משה רבינו, עי"ז ממשיכה הנהגת משה לדורות בבחינת התלמידים עושים תלמידים. ואילו אם היתה הנהגה ע"י אליעזר, כמו שעלתה על דעת משה רבינו, היתה הנהגה חדשה, של בחינת ששים רבוא נשמות ישראל הגבוהות יותר.

ובזה מדוקדק לשון רש"י הקדוש הנ"ל: אמר לו הקב"ה (למשה), לא כך עלתה במחשבה לפני (שאליעזר יהיה הממשיך), כדאי הוא יהושע ליטול שכר שמושו – שלא מש מתוך האהל, ע"כ. ועל פי פשט עדיין יש להבין, הרי צריך מנהיג, ומנהיג בוחרים לפי הכישרים המתאימים של האדם, ולא כפי השכר שמגיע לו. אמנם העומק הוא, כי כיון שיהושע היה השמש של משה רבינו, היה לו ביטול הכי גמור למשה רבינו, ובגלל זה דוקא הוא יהיה תלמיד הממשיך את האור של משה, ולא יהיה מנהיג שיביא אור חדש, שאינו האור של משה.

בנו הקדוש של רבינו שלמה אפרים

ל. רבינו מאוד רצה שיהיה לו בן. והוא אמר: יש לי רצון שיהיה לי בן, ואפילו רק שאני אראה אותו הולך עם טלית ותפילין מהבית לבית הכנסת (שיש"ק ח"ג אות ע"ו). ובשנת תקס"ה נולד לרבינו בנו הקדוש והנורא שלמה אפרים שהיה לו נשמת משיח. בחיי מוהר"ן של היום (י"ד תמוז אות כ"ז) מובא הענין של אמירת תורה ס"ג, בזמן הברית מילה של בנו הקדוש שלמה אפרים. והתינוק הקדוש הזה נפטר בגיל שנה, אך היתה לו נשמה כזו גדולה עד שרבי נתן אומר על ההנשמה הגדולה הזאת שהיא בחינת מורנו ורבינו, כי בתינוק הקדוש הזה היתה לו נשמת משיח.

תורתו של רבינו ותורתו של משיח

רבינו הקדוש, הממשיך שלו זה לא בנו הקדוש שלמה אפרים, כי זה כבר היה בחינת 'משיח', ומשיח יגיד חדשות, זה כבר לא יהיה האור של רבינו. וכיון שעדיין לא גמרנו לתקן את מה שצריך לתקן בגלות, עדיין יש לנו עוד עבודת הבידורים ותיקון הנשמות בגלות. לכן דוקא הממשיך של רבינו הוא לא בן של רבינו, אלא התלמיד של רבינו, שהוא בטל ומבוטל אל רבינו, ר' נתן הקדוש.

רבינו קרא לר' נתן בתחילת התקרבותו - יהושע

לז. בהתחלה כשרבי התקרב לרבינו, רבינו קרא לרבי נתן - יהושע, וכמו שמובא באריכות בספר 'טובות וזכרונות' למו"ר הראש כל ר' אברהם שטרנהארץ ז"ע"א, ע"ש. ובשבת תשובה שנת תקס"ג רבינו אמר תורה ו' - 'קרא את יהושע' וכו', ורימו שם על ר' נתן, שהוא בחינת יהושע. גם בסוף ימיו בחנוכה שנת תק"ע, רבינו אמר את התורה 'כי מרחמם ינהגם' (תורה ו' תניינא), התורה שהזכרנו קודם, שהיא התורה שמדברת על בחינת בן ותלמיד, שהבן הוא בחינת אליעזר, והתלמיד הוא בחינת יהושע - ורבינו התכוון על רבי נתן שהוא יהיה המנהיג שאחריו, בחינת יהושע, כי מרבינו לא נשאר בן.

ר' אליעזר ור' יהושע - הלכה כר' יהושע

לח. ומעניין לציין, שהרי ר' אליעזר ור' יהושע, שהם הנשמות של אליעזר בנו של משה רבינו, ויהושע בן נון, כמבואר היטב בלקוטי מוהר"ן הנ"ל בסוף התורה, ההלכה היא כמו ר' יהושע (ע' נדה דף ט:). ורואים שהלכה למעשה כאן בעולם, היא כמו התלמיד - יהושע, ולא כמו בחינת הבן - אליעזר, כי זה ההנהגה של העולם הזה.

וההסבר בזה: רואים בכמה מקומות בש"ס, שההלכה היא דווקא כמו הקטן יותר, וכמובא בגמרא עירובין (דף ט:): 'גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם שאין בדורו של רבי מאיר כמותו, ומפני מה לא קבעו חכמים הלכה כמותו, מפני שלא יכלו חבריו לעמוד על סוף דעתו'. לפעמים דוקא מרוב שאתה גדול מאוד, אתה גדול עלינו, ולכן דווקא רבי נתן שהוא בבחינת יהושע, הוא המשיך את האור של רבינו. בבחינת 'התלמידים יעשו תלמידים', אבל לא שיעשו דבר חדש, וכמו שהיום בברסלב אין רבי, יש רק משפיעים.

אבל אם היה נשאר בנו שלמה אפרים שהוא היה גילוי נשמת משיח, הוא היה רבי חדש ולא היינו מספיקים לינוק את האור שרבי נחמן רבינו הקדוש צריך להעניק לנו. לכן אף שמצד אחד הזמן של הגלות הוא קשה מאוד יסורים נוראים, אבל מצד שני אנחנו צריכים את זה כדי לתקן את הנשמות שלנו. ולכן בזמן הזה דוקא מתפרסמת התורה של רבינו הקדוש, ומשתכללת יותר בהידור, ולכן דוקא ר' נתן בחינת יהושע הוא הממשיך.

תסמוך תמיד על הקב"ה כי הוא היודע מה הכי טוב בשבילך

לט. ההתבוננות העמוקה הזאת, חשובה לנו מאוד, קצת להתבונן בחסד של הקב"ה בהנהגת העולם, דוקא בדברים שבמושכל ראשון נראים לנו להיפך, שהם דין גמור, דוקא בהם מלוּבש חסד גדול. הרבה אנשים חושבים, התפללתי וביקשתי בקשה והתחננתי להקב"ה, ולא קבלתי מה שרציתי. והאדם בוכה, ויש לו כביכול טענות על הקב"ה. אבל הקב"ה מחייך ואומר לו: יענקל'ה שלי, רק את הטובה שלך אני רוצה, אם הייתי שומע לך, עוד היית בוכה הרבה, ורק מרוב האהבה שאני אוהב אותך עשיתי לך את מה שעשיתי. תסמוך עלי כי אני יודע מה הכי טוב בשבילך.

לג. רבינו אמר: "ממני עד משיח צדקנו לא יהיו חדשות", אבל המשיח בעצמו כן יגיד תורה חדשה. ולכן התורה של רבינו, כמו שאנחנו לומדים אותה עכשיו - בחיצוניות שלה, היא שייכת לזמן הגלות, כי היא כולה עצות נפלאות איך להתמודד עם היצר הרע, ואיך להתגבר ולנצח את קושי הבחירה, ולזכות לעבודת ה' עתה בימים אלו, ולעשות לה' יתברך את התענוג שהוא רוצה לקבל מאיתנו עתה בזמן הזה. וכל זה יש לו עתה מקום, דוקא מחמת שעדיין לא זכינו לגאולה השלימה על ידי משיח צדקנו. כי אחרי שיבוא משיח, שיתבטל תוקף יצר הרע, נלמד את תורת רבינו באופן אחר לגמרי, בפנימיות יותר, וכמו שילמדנו משיח צדקנו. ואף שודאי זו תורה יפה ונעימה יותר, תורתו של משיח.

הצורך הגדול בתיקונים שנעשים דוקא עתה בגלות

לד. אבל גם במצב של היום, יש בו צורך גבוה, ותענוג גדול להקב"ה, מעבודה שלנו מתוך ההסתרה והחושך הגדול של ימי אלו, שתענוג זה אי אפשר לעשות בימות המשיח, וכמבואר בדברי הגמ' בשבת (דף קנ"א): 'על הפסוק (קהלת יב, א) "וְזָכַר אֶת בּוֹרְאֵיךָ בְּיָמֵי פְחוּרְתֶיךָ עַד אֲשֶׁר לֹא יָבֹאוּ יְמֵי הַרְעָה וְהִגְיעוּ שָׁנִים אֲשֶׁר תֹּאמַר אֵין לִי בָהֶם חֲפִץ", ודרשה הגמ' אין לי בהם חפץ - אלו ימי המשיח, שאין בהם לא זכות ולא חובה.

מאמר בעל השדה של ר' שמואל הורוויץ

לה. יש מאמר עמוק של ר' שמואל הורוויץ (הנקרא 'בעל השדה'), על דברי רבינו בלקוטי מוהר"ן (תורה ס"ה), ושם הוא כותב דברים חדים מאוד, וז"ל: 'העקר הוא התקרבנות לצדיק, ובזה תלויה הגאולה השלמה בכללית ובפרטית, ביאת המשיח זוהי הרי הגאולה הכללית. ו'גאולת הנפש', הגאולה הפרטית של כל אחד, בבחינת (תהלים סט, יט) "קִרְבָּה אֶל נַפְשִׁי גְאֹלָה", זהו גם הפונה בפסוק זה: הָאָדָם הָרִי צָרִיךְ לְגָאוֹל אֶת נַפְשׁוֹ שְׁלוֹ, שֶׁהַנֶּפֶשׁ שְׁלוֹ תִגָּאֵל. וְהִ יִתְבָּרַךְ הָרִי מִסְתַּבֵּל וּמִצְפָּה עַל כָּל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ, וְלָמָּה הוּא לֹא מְבִיא אֶת מְשִׁיחַ? כִּי אֲצֵל ה' יִתְבָּרַךְ יוֹתֵר חָשׁוּב מְבִיאַת הַמְּשִׁיחַ שְׂיִהֶיָה נִגְמַר כְּבָר 'תִּקְוֵן הַנְּשָׁמוֹת'. אִזּוּ הוּא צוּפָה וּמְבִיט שֶׁתְּבֹא עוֹד נְשָׁמָה, שֶׁלְעוֹד נְשָׁמָה יִהְיֶה הַתִּקְוֵן, וְכָל זְמַן שֶׁעֲדִין לֹא נִגְמַר תִּקְוֵן הַנְּשָׁמוֹת אִזּוּ אֲצֵלוֹ לֹא חָשׁוּב לְהִבְיֵא אֶת מְשִׁיחַ, כִּי הֲלֹא כְּשִׁיבּוֹא מְשִׁיחַ יִהְיֶה יָמִים שְׂאִין בָּהֶם חֲפִץ' (שבת קנ"א). מְשִׁיחַ אֲבֵן יִתְקַן אֶת הָעוֹלָם, הוּא יִתְקַן אֶת הַחֲסָרוֹן שְׂאִי אֲפָשֶׁר לְתִקְוֵן בְּשׁוּם אֲפֵן - אֶת זֶה הוּא יִתְקַן. אֲבָל מֵה שֶׁאֲפָשֶׁר לְתִקְוֵן לְבַד (כבר עכשיו), זֶהוּ עֲנִין אַחַר לְגַמְרֵי, אַחֲרֵי שֶׁמְשִׁיחַ יָבֹא זֶה הָרִי בְּחִינָה כּוֹז שְׂאִין בְּחִירָה, תִּהְיֶה אֲמָנָם בְּחִירָה אֲבָל הִיא תִּהְיֶה פְּשׁוּטָה יוֹתֵר. אֲבָל כְּשׁוֹזְכִים לְתִקְוֵן לְפָנֵי זֶה, הוּא מְשִׁיחַ אַחַר לְגַמְרֵי לְגַמְרֵי. דּוֹקָא עֲכָשָׁה, בְּזְמַן הַזֶּה, דּוֹקָא בְּתוֹךְ הַחוּשֶׁךְ, בְּתוֹךְ הַחוּשֶׁךְ כְּמוֹ שֶׁתְּבֹב שְׂאִין מְקַבְּלִים גְּרִים לִימּוֹת הַמְּשִׁיחַ' (יבמות כ"ד). דּוֹקָא מִי גִיּוֹר אֲתֵךְ עֲלִיךָ יְפוּל', זֶה שְׂהוּא אֲצֵלְךָ גֵר', אִזּוּ כְּשֶׁהוּא עֲדִין גֵר', בְּשַׁעַה שֶׁעֲדִין עוֹבֵר מֵה שְׁעוֹבֵר, זֶה מֵה שֶׁנֶּשְׂאָר. כִּי הָעֵקֶר הוּא גְּאֹלָת הַנֶּפֶשׁ. וְכָל זֶה תְּלוּי וְעוֹמֵד בְּהַתְּקַרְבוֹת לְצַדִּיק.

הממשיך של רבינו הוא דוקא ר' נתן התלמיד - בחינת יהושע

לו. ולפי"ז כמו שאצל משה רבינו, הקב"ה רצה שהאור של משה ימשיך, ולא האור של אליעזר בנו, שהוא בחינת 'אור חדש', אור של ששים ריבוא נשמות הגבוהות יותר. ולכן רצה הקב"ה, שהממשיך של משה יהיה דוקא התלמיד שלו - יהושע. כן אצל

ורמזו בתוך דבריו: לך כואב כאב גשמי כמו כל אמא שאוהבת את בנה, אבל אני רואה בעיניים את הטובה של כל עם ישראל, כי היה בבן הקדוש הזה נשמת משיח. ואם הוא היה חי הוא היה גואל את עם ישראל, היינו זוכים לגאולה, לא היה את כל הצרות, כל המלחמות, את השואה האיומה וכו'. כי הגאולה היתה צריכה לבא בשנת תקס"ו (לפני יותר מ-200 שנה).

עם הבגד הזה תקבל פני משיח, ולבסוף נדחה

מג. בזמן הברית של הבן הקדוש שלמה אפרים, מובא בשיח שרפי קודש (ח"ב אות קל"ב), וז"ל: כְּשֶׁבֵּא רַבִּי יוֹדֵל לְשִׁמְחַת הַבְּרִית שֶׁל רַבִּי שְׁלֹמֹה אֶפְרַיִם בֶּן רַבְנֵנוּ, הָיָה לְבוּשׁ בְּבִגְד חֲדָשׁ, כְּשֶׁרָאָהּוּ רַבְנֵנוּ פָּנָה אֵלָיו בְּשִׂמְחָה וְאָמַר לוֹ: "עַם הַבְּגָד הַזֶּה עוֹד תִּקְבַּל פְּנֵי מְשִׁיחַ!" אַחַר כֵּן בְּשִׁנְפֹּטֵר הִילָד, אָמַר רַבְנֵנוּ: "מְשִׁיחַ כְּכֹר לֹא יָבֹא עַד מֵאָה שָׁנָה וְדַאִי", עכ"ל. ומי המשיח שרבינו התכוון? הבן שלמה אפרים הקדוש הוא המשיח, אלא שנדחתה הגאולה לפי רצון הקב"ה.

גם מתכילת הדין יוצאת טובה אצל ה' ית'

מד. ובסוף יצא שהיה זאת גם לטובה לרבינו הקדוש, כי על ידי כך התורה שלו הספיקה להתפרסם בעולם, והיום יש ברוך השם יותר ממיליון יהודים שאמרו תיקון הכללי של רבינו, יש מאה אלף יהודים שלומדים תורת רבינו מי יותר ומי פחות, וזה דבר נפלא שאין לשער ולתאר. גם בחרי ישיבות שאין להם קשר לברסלב קוראים תיקון הכללי, הרבה בחורים באים אלי לקנות ספרי רבינו ותיקון הכללי.

מסתירים את הספרים בשקית שחורה

מה. כשאני רואה בחור כזה אני אומר: זה יש לו יראת שמים, והם מבקשים שקית שחורה כדי שלא יראו אותו מכניס את הספרים לישביה (כאילו יש לו איזה פצצה בשקית...), מה לעשות – כל המניעות זה בשביל החשק (עי תורה ס"ו אות ד). רבינו בליקוטי מוהר"ן (תורה קט"ו) אומר על הפסוק (שמות כ, יח): "וּמִשָּׁה נָגַשׁ אֶל הָעֶרְפֶּל – אֲשֶׁר שָׁם הָאֱלֹהִים" – הקב"ה נמצא בערפל ובהסתר, אבל שם האלהים, יש לך מניעות, יש הסתר גדול, אבל שם נמצאת הקדושה. וברוך השם זכינו שהתורה הקדושה של רבינו הקדוש מתפרסמת בפרסום הכי גדול בכל העולם כולו.

אלמלא נתן - למוט רגלנו

מו. וכל זה בזכות שרבי נתן הקדוש הוא התלמיד שפרסם את התורה של רבינו בעולם, וכמו שאומרים אנשי שלומנו: על הפסוק (תהלים סו, ט) "וְלֹא נָתַן לְמוֹט רַגְלֵנוּ" – אלמלא נתן למוט רגלנו. רבי נתן זה הבחינה של יהושע התלמיד, שלא מחפש להראות את חידושי התורה שלו, אלא רק את חידושי תורה של הרבי שלו. רבי נתן בכל הלכה בליקוטי הלכות מתחיל בליקוטי מוהר"ן, ואחר כך הוא מוסיף את החידושים שיוצאים על פי דברי רבינו בליקוטי מוהר"ן. ר' נתן לא אומר את החידושים שלו, ואחר כך מביא ראייה מהליקוטי מוהר"ן, לא מעניין אותי החידושים שלו, מעניין אותי רק להבין דברי הרבי, ומתוך הליקוטי מוהר"ן הוא לומד את כל התורה כולה – זה דרכו של רבי נתן, שהיה בבחינת יהושע.

האבא של הרמב"ם והבן של הרמב"ם

מז. לעומת זאת בבן – כשיש בן כל כך גדול, הוא חידוש בפני עצמו, וכמו למשל רבינו הרמב"ם, אפי' שהיה לו אבא ענק, רבי מיימון הדיין הספרדי, אבל הרבה לא מכירים אותו בכלל. גם לרמב"ם היה

ובאמת זה עיקר גדול בעבודת השם, שרבינו לימד אותנו לזכות לתמימות ופשיטות, ולכת עם הרצון וההנהגה של הקב"ה בעולם, באמונה פשוטה, וזה דבר הכי גדול שיש. אמנם יש את עבודת 'ההשתדלות', ולפעמים אנחנו צריכים לתקן ולסדר מה שיכולים, וזה כי אנחנו עדיין שייכים לעולם הזה. אבל אצל צדיק בעל מדרגה גבוהה, הוא לא עושה שום דבר לשנות את רצון השם יתברך, אם הקב"ה רוצה כך – מצוין, אני לא מנסה לשנות שום דבר, מה שאתה רוצה ה' יתברך – זה הכי טוב שיש. כלומר, איך שאתה מנהיג אותי, זה בודאי הכי טוב בשבילי.

מצד אחד אמונה פשוטה, ומצד שני חובת ההשתדלות והתפילה

מ. רק שכל הדברים האלו, צריכים לקחת אותם בראש נכון, ובודאי לא בריבוי אור, יש מצות תפילה, אדם צריך להתפלל על פרנסה ועל כל הדברים שהוא צריך, כי זה הנהגה הפשוטה בשבילנו. אמנם אצל צדיקים גדולים, מבואר בליקוטי מוהר"ן (תורה י"ד אות ט'), אבל זה כבר מדרגה גבוהה מאוד, אנחנו עדיין לא שם, אנחנו כן צריכים להתפלל על כל דבר. אבל מצד שני, צריך לחיות בביטול גמור להנהגת ה' יתברך, ולקבל כל דבר שה' יתברך עושה איתנו באהבה. ולהיות בראש גדול עם 'דעת' – הנושאת הפכים, שמצד אחד אנחנו מקבלים את כל מה שה' ית' עושה איתנו, ומצד שני מה שמוטל עלינו להשתדל לתקן ולסדר, ומה שמוטל עלינו להתפלל ולבקש מה' יתברך טובה כפי השכל שלנו, זה ודאי מחויבים לעשות.

הבנייה של רבינו בפני ר' נתן ור' נפתלי

מא. רבינו הקדוש מאוד רצה שבנו שלמה אפרים יחיה, וכמה דמעות הוא הוריד כדי שבנו שלמה אפרים בנו יחיה, ורבי נתן ורבי נפתלי כשראו את הדמעות הקדושות מתגלגלות על הלחי של רבינו, הם כל כך נבהלו, הם ברחו משם, תפס אותם פחד גדול. כמובא בחיי מוהר"ן (אות כ"ח), וז"ל: מַה אֲתֵּם יוֹדְעִים מַה גְּדוֹל וְעֵצוֹם הַשֶּׁבֶר הַזֶּה, שֶׁהָיָה בְּעוֹלָם עֲנִינֵי הַסְּתַלְקוֹת הִילָד הַנִּל, כֹּל לְבָבֵי נְשִׁיבֵר וְנִתְקַמ מִמְּקוֹמוֹ. וְהַתְּחִילוּ הַדְּמָעוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת לִירֵד עַל לְחַיֵּי, וְתִכַּף וּמִיד נְשִׁמְטוּ מִלְּפָנָיו מְעַצֵּם הַבוּשָׁה שֶׁנִּפְל עֲלֵיהֶם עַל שֶׁרָאוּ בְּכִיתוֹ בְּפָנֵיהֶם, עַד שֶׁנִּדְמָה לָהֶם כְּאִלּוּ נִהְפָּךְ כֹּל הָעוֹלָם וְנִחְרַב.

הטענות של הרבנית הקדושה של רבינו

מב. אבל אחר כך רבינו שאל אותם 'למה ברחתם?' וז"ל שם: בְּיוֹם שֶׁאֲחַר זֶה שֶׁהָיָה בְּיוֹם שְׁשֵׁי עָרֵב שֶׁבֶת קִדְשׁ, אָמַר לָהֶם: אִם לֹא הָיוּ יוֹרְדִים תִּכַּף, הָיָה מְסַפֵּר לָהֶם דְּבַר יָפֵה מְאֹד, ע"כ. אבל אנחנו כמובן מבינים את הפחד שלהם כשראו את בכייתו. באבני"ה ברזל (אות ל"ב כתבי אג"ש עמ' שפ"ה), מובא הסיפור באריכות, וז"ל: מְגַלֵּת סֵתֵרִים הַשְּׁנֵי נֶאֱמַר אַחַר פְּטִירַת הִילָד הַקְּדוֹשׁ רַבִּי שְׁלֹמֹה אֶפְרַיִם, ז"ל בְּעַת שֶׁקְּבָלָה אֶשְׁתּוֹ שֶׁל רַבְנֵנוּ זְצוּק"ל לְפָנֵי הָרַ' נָתַן וְהָרַ' נִפְתְּלֵי עַל רַבְנֵנוּ זְצוּק"ל, א. שְׂאִינוּ מְסַתְּפֵל עַל עֲצָמוֹ. ב. מִפְּנֵי מַה הוּא מְטַלְטֵל עֲצָמוֹ בְּדַרְכֵים. ג. עַל שֶׁהִנִּיחַ שִׁסְתַּלֵּק הִילָד. וְאָמַר רַבְנֵנוּ זְצוּק"ל לְהָרַב ר' נָתַן וְלְהָרַב ר' נִפְתְּלֵי אֲדַרְבְּהוּ תִהְיוּ אֲתֵם דְּיָנִים, לָה חֲכַל עַל הִילָד, וְנָתַן קוֹלוֹ בְּכָבֵד וּבְדְמָעוֹת שְׁלִישׁ עַד שֶׁפָּרְחוּ הָרַב ר' נָתַן וְהָרַב ר' נִפְתְּלֵי מִלְּפָנָיו מִפְּנֵי הַבוּשָׁה, עכ"ל.

הרבנית ידעה מה הכח של הרבי, והיא באה ואמרה לרבי נתן ורבי נפתלי שיש לה טענות על הרבי (וזה כבר נשמע מפחיד מאוד...), למה הרבי הסכים והניח שהבן הקדוש שלהם ייפטר מהעולם, אני יודעת שיש לרבי כח שהוא יכול לגזור שהבן שלמה אפרים יחיה. ורבינו ענה

דוֹחָה' (סוֹפָה דף מז.). "אֵת אַחֵי אֲנָכִי מִבְּקֶשׁ" (פְּרָאשִׁית שָׁם, טז), הוּא בְּחִינַת חֲסִדִים, כִּי 'מִיָּמִין מְקַרְבֵּת' (סוֹפָה שָׁם). וּבְתֵיב (פְּרָאשִׁית מִב, ו) 'וַיִּוֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט', הוּא בְּחִינַת גְּבוּרֹת. "הוּא הַמְּשֻׁבֵּר לְכָל עִם הָאָרֶץ", זֶה בְּחִינַת חֲסִדִים. וְנֶאֱמַר אֲצִלּוֹ (שָׁם מֵא, מג) "וַיִּקְרָא לְפָנָיו אֲבִרָה", וּפְרָשׁ רִשׁוֹ: 'אָב בְּחֻמְהָ וְרַף בְּשָׁנִים', שֶׁהוּא מַחֲזִין דְּגִדְלוֹת וְקִטְנוֹת, שֶׁהֵם בְּחִינַת חֲסִדִים וְגְבוּרֹת בְּיָדוּעַ. וְזֶהוּ בְּחִינַת 'קְדוּשַׁת הַשֵּׁם', כִּי קְדוּשַׁת הַשֵּׁם הוּא גַם בֵּין בְּחִינַת חֲסִדִים וְגְבוּרֹת. כִּי מִתְחַלֵּה הוּא נִתְלַהֵב בְּשִׁלְהוֹבֵי דְרַחֲמֵימֹתָא, וְזֶהוּ בְּחִינַת חֲסִדִים. וְאַחַר כֵּן מִתְגַּבֵּר עַל יִצְרוֹ, וּמוֹסֵר אֵת נַפְשׁוֹ לְמוֹת עַל קְדוּשַׁת הַשֵּׁם, וְזֶהוּ בְּחִינַת גְּבוּרֹת, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת 'שְׁלוֹם' בְּחִינַת יוֹסֵף – עכ"ל.

כיצד יש בכל אחד מישראל בחינת יוסף של מסירות נפש

נב. ורבינו מסביר שם עוד דבר עמוק, שכל יהודי שנקרא 'ישראל', הוא בחינת ו' אחת, כי כל יהודי הוא כנגד פרצוף זעיר אנפין שהוא כנגד אות ו' שבשם. אבל כשאתה אומר ו' אי אפשר לומר ו' בלי ו' שניה, כלומר אתה אומר ו', והרי כשמזכירים ו' מיד מזכירים שני וויין. והאות ו' השניה היא ספירת היסוד בחינת יוסף, שגם היסוד הוא סיום אות ו' שבשם הוי"ה, נמצא ששני הוויין שאי אפשר אחד בלי השני, כי כשאומרים ו' ישר מזכירין שני וויין, וזה ישראל ויוסף, תפארת ויסוד שמחברים יחד.

וזהו שמבאר רבינו בלשונו הקדוש, וז"ל: נמצא שבכל אחד מישראל מקשר בו בחינת יוסף, שהוא בחינת שלום, בחינת קדוש השם כנ"ל. ועל כן תכף כשרוצין להעבירו על דת חס ושלום, להפרידו מבחינת ישראל, נתעורר בו תכף בחינת יוסף שמקשר בישראל, שהוא בחינת מסירת נפש על קדוש השם. דהיינו שלהובין דרחמימותא, והתגברות על יצרו למוות על קדוש השם, שזהו בחינת שלום, בחינת יוסף, עכ"ל.

ו' קטיעה - יוסף וישראל - חיבור כל יהודי עם יוסף

נג. ועכשיו נאמר חידוש יפה, כי זהו מה שכתוב "הנני נתן לו את בְּרִיתִי שְׁלוֹם" – ו' קטיעה. ו' קטיעה יש בה עוד סוד, שכיון שהיא קטועה לשנים יש בה שני וויין, ואלו השני הוויין ישראל ויוסף. הרי פינחס מסר נפש, בגמ' (סנהדרין פב.), מובא: אלמלא נתהפך זמרי והרגו לפינחס, לא היה זמרי נהרג עליו – על שהרג את פינחס, כי פינחס היה נחשב רודף לזמרי, ע"ש בסוגיא.

המסירות נפש של פינחס במעשה הריגת זמרי

נד. פינחס היה לו מסירות נפש עצומה, הוא הכניס את עצמו למיתה, על פי טבע לא היה לו שום סיכוי לצאת חי מבני שבט שמעון, ובודאי היו הורגים אותו, אלא שפינחס מסר נפש. ולכן זכה ל"בְּרִיתִי שְׁלוֹם" – ו' קטיעה, היינו שני וויין שזו בחינת 'מסירות נפש' שהסברנו, שזה החיבור של כל ישראל עם בחינת יוסף שהוא המסירות נפש.

ברוך השם היום אנחנו מאוד מפתחים את הנקודה הזאת של לזכות להיות 'תלמיד', ללמוד איך להיות תלמיד בטל ומבוטל לרצון של רבינו הקדוש – השם יזכה אותנו ואמן ואמן.

שבת שלום ומבורך. עריכה: ליאור גבע

לו בן גדול בשם רבי אברהם שאותו קצת יותר מכירים מאשר ר' מיימון (יש לו ספר חשוב המספיק לעובדי ה'). ומה הסיבה לדבר הזה? כי יש את הרמב"ם שהוא שמש כזו עצומה, וכשיש כזה אור גדול, אתה לא רואה לא את האבא שלו ולא את הבן שלו, (בבחינת 'שרגא בטיהרא מאי אהני' – מה מועיל הנר ביום).

ולכן הטובה האמיתית של משה, זה שיהושע ינהיג ולא אליעזר. היום אחרי 200 שנה אנחנו יכולים לומר את המשפט המבהיל הזה שעשה הקב"ה טובה עם רבינו הקדוש שיש לנו את רבי נתן, כי הבן שלמה אפרים היה שמש, היה לו אור בפני עצמו, וממנו היו לנו תורות חדשות כי היה לו נשמת משיח ולא היינו מספיקים לינוק את מה שצריך בגלות ולתקן בכוח הקדושה הנוראה של רבינו הקדוש.

"בריתי שלום" - ו' קטיעה

מח. ועל פי זה נאמר עוד חידוש – כתוב בפסוק בתחילת הפרשה (במדבר כה, יא-יב): "פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר ... הָשִׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל... לִכֵּן יֵאמַר הַנְּנִי נִתַּן לֹא אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם" – מובא בגמרא (קידושין סו:): "ווי"ו קטיעה – שלים כתיב, מלשון שלם". ומכאן לומדים את ההלכה שבעל מום ששימש עבודתו פסולה, ואפילו בדיעבד (כגון שהכהן יש לו מום נסתר ולא ידעו שהוא בעל מום ועבד עבודה – עבודתו פסולה למפרע). וזה נלמד מהפסוק 'את בריתי שלום' – 'שלים' כתיב. ויש יש עוד כמה פירושים (עי' בעל הטורים) למה ה' – ו' של שלום היא ו' קטיעה.

ספירת היסוד שכוללת חסדים וגבורות

מט. עתה אני רוצה לומר פירוש חדש, על פי תורתו של רבינו (ליקו"מ תורה פ), רבינו אומר שכל הכח של מסירות נפש, מגיעה מהכח של יוסף הצדיק, ליוסף דווקא יש את הבחינה של מסירות נפש. הכח של יוסף זה לשלב בין החסדים והגבורות, כי זו המהות של הקו האמצעי – הדעת יש בה חמשה חסדים וחמשה גבורות. והם מתפזרים בחמש ספירות שבגוף: בחסד, בגבורה, בתפארת, בנצח בהוד – כל ספירה מקבלת גם חסדים וגם גבורות. וכל החסדים האלה מתקבצים בספירת היסוד. כתוב (דברי הימים א' כט, יא): "לִף ה' הַגְּדִלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאָרֶת וְהַנְּצִיחַ וְהַהוֹד, כִּי כָל בְּשָׂמִים וּבְאָרֶץ" – כלי' – זה היסוד. כל זה גימ' 50, וה'כל' הזה כולל את החמשה חסדים, וכשהם מגיעים ליסוד הם מוכפלים בעשר וכך מגיעים לחמשים.

למה הכלה נקראת 'כלה'

נ. למה הכלה של החתן נקראת כלה? כלה זה אותיות 'הכל', כי ביסוד יש את הצירוף של החסדים והגבורות. מסביר רבינו, שהצירוף של החסדים והגבורות זה הבחינה של קדוש השם. שהרי איך אדם מקדש את ה'? מצד אחד אני מגדיל בעצמי אהבה עצומה להקב"ה – כי אי אפשר למסור נפש לכבוד הקב"ה רק על ידי אהבה גדולה לה', אלא שלפעמים היראה של המיתה גוברת, ולכן לא מספיק אהבה אלא צריך גחם גבורות, שאתה מתגבר על יצר החיים שאדם רוצה לחיות, ולכן כל אדם צריך לשלב בעצמו חסדים וגבורות ביחד – וזו הבחינה של מסירות נפש, שמצד אחד הוא אוהב את הקב"ה עד הסוף, ומצד שני הוא מתגבר על עצמו במה שצריך להתגבר.

החסדים והגבורות שביוסף

נא. ורבינו אומר שם (תורה פ) שזו בחינת יוסף, וז"ל: בְּחִינַת יוֹסֵף, כִּי יוֹסֵף מְחַבֵּר תְּרֵי הַפְּכִים, חֲסִדִים וְגְבוּרֹת. לְכֹךְ נֶאֱמַר בְּיוֹסֵף (פְּרָאשִׁית לו, ב) 'וַיִּבֶא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה', הוּא בְּחִינַת גְּבוּרֹת, כִּי 'שְׂמַאֵל